

POSLANECKÁ SNĚMOVNA

PARLAMENTNÍ VOLBY

Do obou komor Parlamentu České republiky se volí na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním. Hlavní principy parlamentních voleb jsou definovány Ústavou České republiky, podrobnou úpravu nalezneme v zákoně č. 247/1995 Sb. (2021 – novela), v platném znění. Možnost volit (tedy tzv. **akční volební právo**) má každý občan ČR starší 18 let, který má způsobilost k právním úkonům a jeho svoboda není omezena z důvodu ochrany zdraví lidu. Volby vyhlašuje prezident republiky a konají se vždy ve dvou dnech (pátek a sobota). Hlasování probíhá ve stálých volebních okrscích. Volit do Poslanecké sněmovny lze také v zahraničí na českých zastupitelských úřadech. Volič hlasuje osobně (zastoupení není možné) po prokázání totožnosti a státního občanství.

VOLEBNÍ KAMPAŇ

Volební kampaň musí probíhat čestně a poctivě. O kandidátech jednotlivých politických stran nesmějí být v jejím průběhu zveřejňovány nepravdivé údaje. Agitace je zcela zakázána v okolí volebních místností po dobu hlasování. Zákon rovněž zakazuje zveřejňovat jakýmkoliv způsobem výsledky předvolebních a volebních průzkumů, a to po dobu tří dnů před zahájením hlasování až do jeho ukončení. Výdaje politických stran na kampaň pro volby do Poslanecké sněmovny nesmí přesáhnout částku 90 milionů korun. Kandidující politické strany, hnutí a koalice mohou v případě voleb do Poslanecké sněmovny bezplatně využít pro svoji kampaň vysílací čas v Českém rozhlase a v České televizi v celkovém rozsahu 14 hodin, který se mezi ně rozděluje rovným dílem.

VOLEBNÍ SYSTÉM

Volební systém určuje způsob přidělování mandátů v zastupitelském sboru. V zásadě existují dva základní volební systémy – systém většinový a systém poměrného zastoupení – které mají řadu modifikací. Ústava ČR zakotvila *většinový systém* (v němž obecně platí, že vítězí ten, kdo získal většinu hlasů) pro volby do Senátu, a *systém poměrného zastoupení* pro volby do Poslanecké sněmovny.

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY

Poslanecká sněmovna má 200 poslanců volených na dobu čtyř let. Pasivní volební právo (možnost být volen) je omezeno dosažením věku alespoň 21 let. Platná zákonná úprava specifikuje systém poměrného zastoupení užívaný při volbách do Poslanecké sněmovny třemi způsoby.

Uzavírací klauzule: ta stanoví minimální počet hlasů, které musí ve volbách získat kandidující strana nebo hnutí na území celé republiky, aby mohla mít zastoupení v Poslanecké sněmovně. Tato hranice je následující:

- 5% pro politickou stranu nebo hnutí
- 8% pro koalici dvou politických stran nebo hnutí
- 11% pro koalici tří, čtyř a více politických stran nebo hnutí

Počet a velikost volebních obvodů: volebními kraji jsou vyšší územní samosprávné celky, tedy 13 krajů a hlavní město Praha. Dvě stě poslaneckých mandátů

se rozdělí do jednotlivých volebních krajů podle počtu všech platných hlasů (pomocí tzv. republikového mandátového čísla). Přidělování mandátů kandidujícím subjektům poté probíhá na úrovni volebního kraje.

Systém přepočtu volebních výsledků: tzv. volební formule (matematický způsob přidělování hlasů) rozděluje mandáty ve volebních krajích mezi politické strany a hnutí a jejich koalice. V současnosti se jako matematická metoda pro převod hlasů na mandáty využívá tzv. kvóta Imperiali.

INSTITUT PŘEDNOSTNÍCH HLASŮ

V rámci jednotlivých politických stran získávají mandát kandidáti v pořadí uvedeném na kandidátní listině. O pořadí kandidátů rozhoduje sama politická strana. Většina stran k tomu využívá tzv. primárních voleb, vnitrostranického hlasování o kandidátech. Volební zákon však zná také institut tzv. přednostních hlasů. Každý volič může v rámci jedné politické strany udělit maximálně čtyři takové hlasy. Pokud některý kandidát získá přednostní hlasy alespoň ve výši pěti

procent z celkového počtu všech platných hlasů pro jeho stranu ve volebním kraji, připadne mandát přednostně tomuto kandidátovi.

SOUDNÍ OCHRANA VOLEB

Soudní ochranu řádného průběhu voleb vykonává Nejvyšší správní soud v případě rozhodování o neplatnosti voleb a hlasování, případně Ústavní soud v případě ověření volby. Podáním návrhu na neplatnost volby kandidáta se může domáhat ochrany u soudu každý občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl poslanec volen, a každá politická strana, politické hnutí nebo koalice, jejíž kandidátní listina ve volebním kraji byla pro volby do Poslanecké sněmovny zaregistrována. Návrh na neplatnost voleb a hlasování mohou uvedené subjekty podat, mají-li zato, že byla porušena ustanovení zákona o volbách do Parlamentu České republiky způsobem, který mohl ovlivnit výsledky hlasování. Návrh je třeba podat Nejvyššímu správnímu soudu nejpozději do 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí.

VÝSLEDKY VOLEB DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY (1996–2021)

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY 2021

Strana, hnutí, koalice	Počet hlasů		Počet mandátů	
	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>
ANO 2011	1 458 140	27,12 %	72	36 %
SPOLU – ODS, KDU-ČSL, TOP 09	1 493 905	27,79 %	71	35,50 %
Piráti a STAN	839 776	15,62 %	37	18,50 %
SPD	513 910	9,56 %	20	10 %
mandáty celkem			200	100 %
volební účast	5 414 637	65,43 %		

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY 2017

Strana, hnutí, koalice	Počet hlasů		Počet mandátů	
	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>
ANO 2011	1 500 113	29,64 %	78	39 %
ODS	572 948	11,32 %	25	12,5 %
Piráti	546 393	10,79 %	22	11 %
SPD	538 574	10,64 %	22	11 %
KSČM	393 100	7,76 %	15	7,5 %
ČSSD	368 347	7,27 %	15	7,5 %
KDU - ČSL	293 643	5,80 %	10	5 %
TOP 09	268 811	5,31 %	7	3,5 %
STAN	262 157	5,18 %	6	3 %
mandáty celkem			200	100 %
volební účast	5 094 633	60,84 %		

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY 2013

Strana, hnutí, koalice	Počet hlasů		Počet mandátů	
	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>
ČSSD	1 016 829	20,45 %	50	25,0 %
ANO 2011	927 240	18,65 %	47	23,5 %
KSČM	741 044	14,91 %	33	16,5 %
TOP 09	596 357	11,99 %	26	13,0 %
ODS	384 174	7,72 %	16	8,0 %
Úsvit	342 339	6,88 %	14	7,0 %
KDU-ČSL	336 970	6,78 %	14	7,0 %
mandáty celkem			200	100 %
volební účast	5 010 944	59,48 %		

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY 2010

Strana, hnutí, koalice	Počet hlasů		Počet mandátů	
	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>
ČSSD	1 155 267	22,08 %	56	28,0 %
ODS	1 057 792	20,22 %	53	26,5 %
TOP 09	873 833	16,70 %	41	20,5 %
KSČM	589 765	11,27 %	26	13,0 %
VV	569 127	10,88 %	24	12,0 %
mandáty celkem			200	100,0 %
volební účast	5 268 098	62,60 %		

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY 2006

Strana, hnutí, koalice	Počet hlasů		Počet mandátů	
	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>
ODS	1 892 475	35,38 %	81	40,50 %
ČSSD	1 728 827	32,32 %	74	37,0 %
KSČM	685 328	12,81 %	26	13,0 %
KDU-ČSL	386 706	7,22 %	13	6,5 %
SZ	336 487	6,29 %	6	3,0 %
mandáty celkem			200	100,0 %
volební účast	5 372 449	64,47 %		

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY 2002

Strana, hnutí, koalice	Počet hlasů		Počet mandátů	
	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>
ČSSD	1 440 279	30,20 %	70	35,0 %
ODS	1 166 975	24,47 %	58	29,0 %
KSČM	882 653	18,51 %	41	20,5 %
Koalice (KDU-ČSL, US-DEU)	680 671	14,27 %	31	15,5 %
mandáty celkem			200	100,0 %
volební účast	4 793 706	58,00 %		

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY 1998

Strana, hnutí, koalice	Počet hlasů		Počet mandátů	
	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>
ČSSD	1 928 660	32,31 %	74	37,0 %
ODS	1 656 011	27,74 %	63	31,5 %
KSČM	658 550	11,03 %	24	12,0 %
KDU-ČSL	537 013	9,00 %	20	10,0 %
US	513 596	8,60 %	19	9,5 %
mandáty celkem			200	100,0 %
volební účast	6 008 926	74,03 %		

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY 1996

Strana, hnutí, koalice	Počet hlasů		Počet mandátů	
	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>	<i>absolutně</i>	<i>poměrně</i>
ODS	1 794 560	29,62 %	68	34,0 %
ČSSD	1 602 250	26,44 %	61	30,5 %
KSČM	626 136	10,33 %	22	11,0 %
KDU-ČSL	489 349	8,08 %	18	9,0 %
SPR-RSČ	485 072	8,01 %	18	9,0 %
ODA	385 369	6,36 %	13	6,5 %
mandáty celkem			200	100,0 %
volební účast	6 105 588	76,41 %		

Legenda – názvy politických stran, hnutí a koalic

užitá zkratka	název politické strany a hnutí
ANO 2011	ANO 2011
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
HSD-SMS	Hnutí za samosprávnou demokracii – Společnost pro Moravu a Slezsko
KDU	Křesťanská a demokratická unie
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČ	Komunistická strana Československa
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
LB	Levý blok
LSU	Liberálně sociální unie
ODA	Občanská demokratická aliance
ODS	Občanská demokratická strana
ODS-KDS	Občanská demokratická strana – Křesťanskodemokratická strana

užitá zkratka	název politické strany a hnutí
OF	Občanské fórum
Piráti	Česká pirátská strana
SPD	Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura
SPR-RSČ	Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa
STAN	Starostové a nezávislí
SZ	Strana zelených
US	Unie svobody
US - DEU	Unie svobody – Demokratická unie
TOP 09	TOP 09
VV	Věci veřejné
Úsvit	Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury

SHRNUTÍ

- Do Poslanecké sněmovny a Senátu se volí na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním
- Volební kampaň musí probíhat čestně a poctivě, o kandidátech a politických stranách nesmí být zveřejňovány nepravdivé údaje
- Do Poslanecké sněmovny se volí dvě stě poslanců na dobu čtyř let systémem poměrného zastoupení
- Do Senátu se volí celkem 81 senátorů na dobu šesti let většinovým volebním systémem; každé dva roky se volí třetina senátorů
- Na řádný průběh voleb dohlíží Státní volební komise
- Soudní ochranu řádného průběhu voleb vykonává Nejvyšší správní soud ČR, případně Ústavní soud České republiky

Vydává: Kancelář Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1, říjen 2023

Připravuje: Oddělení komunikace a vzdělávání, telefon: 257 174 117, email: okv@psp.cz

Grafická příprava: Vladimír Vyskočil – Koršach

Další informace naleznete na www.psp.cz